

Радасным звонам, што ліўся з царкоўных званіц, узніслымі і шчырымі малітвамі ў храмах, спакоем і надзеяй, якія напаўнялі душы людзей, быў адзначаны сёлетні Вялікдзень у Беларусі. З Вялікодным пасланнем да сваёй пасты звярнуўся Мітрапаліт Мінскі і Слуцкі, патрыяршы экзарх усяе Беларусі, член Свяшчэннага Сінода ФІЛАРЭТ. Сёлетні Вялікдзень адзначаўся ўпершыню

ў атмасферы волі, без страху і ідэалагічнага ціску. Да радасці вернікаў, святая прызнана дзяржавай, гэта былі дні, вольныя ад працы, і таму, нягледзячы на цяжкі і складаны час, які перажывае Беларусь, Вялікоднае святая прынесла радасць і духоўнае задавальненне ў нашым сем'і. [Вялікоднае пасланне Мітрапаліта ФІЛАРЭТА чытайце на стар. 5].

3 ЖЫЦЦЯ ЗГУРТАВАННЯ

БЕЛАРУСКАЙ МОЛАДЗІ У МАСКВЕ

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ДУХ — НЕ МІСТЫКА

Нашае згуртаванне існуе ўжо не першы год. У кастрычніку мінулага ў ЗБММ «Пагоня» прыйшло шмат новых людзей з новымі ідэямі і жаданнем зрабіць нашае жыццё больш цікавым. Але трэба адзначыць, што і раней у нас было шмат спраў, падзей. Не забываюцца вандроўкі па мясцінах Масквы і Падмаскоўя, звязаных так ці інакш з беларускай гісторыяй і культурай, з дзейнасцю беларусаў у Расіі. Мы помнім прыезд да нас Данчыка, В. Цярэшчанкі, у чыя песнях, здаецца, чуецца голас самой Беларусі. Сустрэклі мы ў сябе С. Шушкевіча, Э. Пазняка, М. Ермаловіча, Яна Матусевіча ды іншых вядомых дзеячаў палітыкі і навукі, рэлігіі. Пастаянна з намі ў кантактах А. Адамовіч, У. Шыраеў, А. Каўка — усё вядомыя на Беларусі людзі. Разам з Таварыствам беларускай культуры імя Ф. Скарыны «Пагоня» арганізавала лекцыі па гісторыі, мовазнаўству, рэлігіях. Рэгулярна праводзіліся і праводзяцца беларускія культурныя святы, куды запрашаюцца ўсе жадаючыя жыхары Масквы. Добра мы прывялі апошняе святая Івана Купала, якое ладзілі разам з латышамі, эстонцамі і летувісамі на рацэ пад Масквою.

Зараз хочам устанавіць памятны знак на доме, дзе загінуў Іван Купала. Што датычыцца спецыфікі менавіта нашае маладзёжнае

арганізацыі, дык яна ў тым, што амаль усе яе сябры жывуць у Маскве часова — падчас навучання ў ВНУ, а потым вяртаюцца на Бацькаўшчыну. На жаль, пакуль што застаецца справядлівым той факт, што ўзровень навучання ў Маскве больш высокі, чым на Беларусі, што тлумачыцца гісторыяй імперыі — трагічнай гісторыяй вынішчэння самабытных нацыянальных культур. Само жыццё ў Маскве шмат чаму вучыць і перш за ўсё — нацыянальнаму патрыятызму. Толькі тут многія адчулі, што самабытны беларускі дух — гэта не містыка, а самая найпершая рэчаіснасць, якая можа моцна аб'яднаць людзей вакол сябе. І перш-наперш менавіта гэта аб'яднала ўсіх нас тут.

Сярод нас у асноўным студэнты МДУ, Гісторыка-архівага інстытута, Інстытута міжнародных зносін, Баўманскага ўніверсітэта. З 1988 года многія нашыя сябры вядуць даследчыцкую і навуковую дзейнасць па літаратуры, гісторыі, этнаграфіі Беларусі. Мы лічым, што будучыня Беларусі — у развіцці і выкарыстанні інтэлектуальнага патэнцыялу яе моладзі.

Да кастрычніка 1991 года мы нагадалі хутчэй клуб, чым грамадскую арганізацыю. Але нарэшце вырашылі перайсці да актыўнай дзейнасці, галоўнае ў якой — падтрымліваць [Заканчэнне на 7-й стар.]

ТАМ ДОБРА, ДЗЕ НАС НЯМА. АЛЕ ШТО НАМ ПЕРАШКАДЖАЕ І САМІМ ПЕРАКАНАЦА, ЯК ТАМ КЕПСКА?

СЛУЖБА АВІР УПАЎНАВАЖАНА ЗАЯВІЦЬ, ШТО

1. «ЧАЦВЕРТАЯ ХВАЛЯ ВЫЕЗДАЎ ЗА МЯЖУ НА ПАСТАЯННАЕ ЖЫХАРСТВА У 1991 ГОДЗЕ ЗНАЧНА СТРАЦІЛА СВАЮ СІЛУ...»
2. «80—85 ПРАЦЭНТАЎ ЭМІГРАЦЫІ З БЕЛАРУСІ ПРЫХОДЗІЦЦА НА ІЗРАІЛЬ...» 3. «НА СЕННЯ ЁСЦЬ ЦЯЖКАСЦІ З РАСПРАЦОУКАЙ БЕЛАРУСКАГА ЗАКОНА АБ УЕЗДЗЕ-ВЫЕЗДЗЕ...» 4. «НИКОЛІ ЯШЧЭ СЛУЖБА АВІР НЕ ЗНАХОДЗІЛАСЯ У ТАКІМ СКЛАДАНым СТАНОВІШЧЫ...»

Без малаго год мінуў, як «Голас Радзімы» (№ 28 ад 11 ліпеня 1991 г.) змясціў артыкул «Зыход», у якім узнімаліся пытанні выезду за мяжу. З таго часу ў нашым жыцці і поглядах здарыліся такія падзеі, што год гэты можна смела запісаць за дзесятак. А сёння быццам бы і не існуе СССР, быццам бы лунае дэмакратызацыя, а галавешкі ідэалагічнай барацьбы

дзвюх сістэм навакі патухлі, быццам бы ад фундаменту «жалезнай заслоны» не засталася і друсу... І быццам бы ніхто нам не забараняе сёння ехаць за мяжу, каб у садах капіталістычнага Эдэма нараваць райскіх яблыкаў шчасця і добрабыту. І сабе, і дахаты за пазухай прывезці... Год мінуў, а між тым праблематыка ўезду-выезду абрастае ўсё новымі пытаннікамі, да-

ходным бізнесам дзялкую, раз'ядаецца, як плесневым грыбком, карупцыяй дзяржаўных служачых, наводзіць перапах на заходнія дзяржавы маючым адбыцца нашэццем галодных і халодных бежанцаў — «саўкоў»...

І мы зноў, як і летась, прыйшлі па тлумачэнні да начальніка рэспубліканскай службы АВІР МУС РБ Сяргея СТЭСІКА.

— Сяргей Іванавіч, дынаміка выездаў за мяжу цягам пэўнага перыяду давала падставу прагназіраваць абвальную, масавую эміграцыю беларусаў на Захад. Называлася лічба 50 тысяч на 1991—1992 гады. Ці пацвердзіўся гэты прагноз?

— Не пацвердзіўся. Чацвёртая хваля выездаў за мяжу на

пастаяннае жыхарства ў 1991 годзе аж напалову страціла сваю сілу. Аднак тут вярта ра- забрацца: 80—85 працэнтаў эміграцыі з Беларусі прыпадае на Ізраіль. Як правіла, у гэтым накірунку выязджаюць асобы юрэйскай нацыянальнасці і члены іхніх сем'яў. А па звестках з друку вядома, што эканамічнае становішча ў Ізраілі змянілася ў горшы бок. Да таго ж урад краіны адмяніў шэраг датацый, якія выдаваліся да гэтага года імігрантам на набыццё кватэры, аўтамабіляў, нятаннай бытавой тэхнікі і г. д. Ёсць і ў былых савецкіх юрэйяў цяжкасці з уладкаваннем на работу, як гавораць тыя, хто вярнуўся. Усё гэта некалькі астудзіла імшт перасялення. Хоць, безумоўна, калі браць

нашы ўмовы, гаспадарчую разруху, інфляцыю...

—Вы казалі «як правіла» выязджаюць юрэі. А што, ёсць і выключэнні? Як многа іх і якім чынам здараюцца? І яшчэ вы

[Працяг на 4-й стар.]

В. КЕБІЧ У ПОЛЬШЧЫ

ШЫРОКІ СПЕКТР ПЫТАННЯЎ

Па запрашэнню прэм'ер-міністра Польшчы Яна Альшэўскага ў Варшаве з афіцыйным візітам па-бывала ўрадавая дэлегацыя Рэспублікі Беларусь на чале са Старшынёй Савета Міністраў В. Кебічам. Яго суправаджалі міністр замежных спраў П. Краўчанка, старшыня Дзяржзнешэканомсвязі В. Радкевіч, міністр унутраных спраў В. Ягораў, старшыня Дзяржтэатра Г. Шкурдз, старшыня Брэсцкага аблвыканкома В. Бурскі, народны дэпутат Беларусі А. Вярцінскі і іншыя афіцыйныя асобы.

Прадстаўнічы састаў дэлегацыі сведчыць аб шырокім спектры пытанняў, якія абмяркоўваліся ў час двухдзённых перагавораў. Большасць з гэтых пытанняў былі папярэдне намечаны ішчэ на сустрэчы двух прэм'ераў у Віскулях, якая адбылася 14 сакавіка гэтага года. Сярод іх — аб нармалізацыі праезду грамадзян абедзвюх рэспублік праз беларуска-польскую граніцу (плануецца адкрыць дадаткова 3 кантрольна-прапускныя пункты і адзін тэрмінал), аб барацьбе з наркабізнесам, які ўсё больш актыўна скарыстоўвае нашу мяжу, аб нацыянальных меншасцях, што жывуць у абедзвюх рэспубліках, аб адкрыцці сумеснага камерцыйнага банка. Беларусь зацікаўлена ў выкарыстанні польскага марскога порта Гдыня, у закупках у Польшчы вугалю і зерня. Абмеркаваны таксама праблемы транспарціроўкі праз польскую тэрыторыю ваенскіх часцей з Германіі і Польшчы на месцы пастаяннай дыслакацыі ў Беларусі, а таксама іншыя пытанні, што тычацца развіцця супрацоўніцтва паміж нашымі краінамі.

Падпісаны шэраг важных міжурадавых пагадненняў.

ВІЗІТЫ

РЭПАТРЫЯЦЫЯ ЯЎРЭЯЎ

Візіт старшыні Сусветнага яўрэйскага парламента Сімха Дзініца ў Беларусь быў выкліканы ішчэ і той акалічнасцю, што яго маці родам з Камянца Брэсцкай вобласці.

«Мы хочам прадаставіць абслугоўванне ўсім яўрэям, якія жадаюць выехаць з Беларусі, — сказаў Сімха Дзініц. — Гэта галоўная мэта майго візіту». Кіраўнік Сусветнага яўрэйскага парламента, працягваючы тэму рэпатрыяцыі, заявіў: «Нават калі ўсе яўрэі свету пераедуць у Ізраіль, шчыльнасць яго насельніцтва ўсё роўна будзе меншай, чым у Галандыі ці Бельгіі».

Сімха Дзініц сустрэўся з прадстаўнікамі яўрэйскай абшчыны, а таксама са спікерам беларускага парламента Станіславам Шушкевічам і першым віцэ-прэм'ерам Міхаілам Мясніковічам. Цяпер вядзецца падрыхтоўка да адкрыцця ў Ізраілі беларускага гандлёвага дома і афіцыйнага візіту Старшынёй Савета Міністраў Вячаслава Кебіча ў Ізраіль.

ДАМЫ ДЛЯ ВАЕННЫХ

У Бярозе пачата будаўніцтва жылога мікрараёна ў комплексе з сацыяльна-бытавымі аб'ектамі. Ён прызначаны для ваеннаслужачых, якія вяртаюцца з Германіі. У семнаццаці пяціпавярховых дамах напярэдадні новага года справяць наваселле 720 сямей. Узводзіць аб'екты Мінскае арэнднае вытворчае аб'яднанне індустрыяльнага домабудавання «Мані» пад кіраўніцтвам спецыялістаў, што прыехалі з Германіі.

НА ЗДЫМКУ: на будаўнічай пляцоўцы жылога мікрараёна.

НРЫМІНАЛЬНАЯ ХРОНІКА

ПАЛЯЦЬ ФЕРМЕРАЎ

Паводле даных Сялянскага саюза Беларусі, у Слуцкім раёне быў падпалены дом фермера Міхаіла Сокалава.

Тры гады будаваў ён сваё жыллё. І вось, здавалася, будаўніцтва закончана. Фермер ужо сабраўся перабрацца са сваёй сям'ёй у новы дом, але адбылося самае нечаканае — пажар знішчыў

усё. Фермер лічыць, што гэта не проста няшчасны выпадак, а падпал. Трэба адзначыць, што дом не быў застрахованы. Паводле інфармацыі Сялянскага саюза, аналагічны выпадак адбыўся ў мінулым годзе ў Бярозаўскім раёне.

СТАТЫСТЫКА

МІЖНАЦЫЯНАЛЬНЫЯ ШЛЮБЫ

Сярод міжнацыянальных шлюбаў 89 працэнтаў — шлюбы, дзе адзін (муж ці жонка) беларус. Гэта і зразумела, бо беларусы складаюць больш дзвюх трэціх насельніцтва. А хто ж іх выбраннікі? У 66,2 працэнта — рускі ці руская, у 10 — украінцы, у 4,4 — палякі, у 2,5 — яўрэі і ў 5,5 працэнта — літоўцы, грузіны, татары, армяне і іншыя. Заўважана, што сярод усіх іншых нацыянальнасцей найбольш імкунца да аднанацыянальных шлюбаў яўрэі, у якіх традыцыя адасаблення аказалася больш жывучымі, чым у іншых народаў.

АПОШНІ... ХІРУРГ

Працоўны дзень Міхаіла БЕЙМАНАВА (на здымку) непадуладны ніякаму распарадку. У аперацыйную Хойніцкай раённай бальніцы яго могуць выклікаць у любы час сутак. І хаця ён, сапраўды, выдатны спецыяліст, такая незаменнасць яго не радуе.

...Пасля заканчэння Мінскага медыцынскага інстытута прыехаў Міхаіл Бейманаў працаваць у Хойнікі. Тры дзесяцігоддзі прайшло з тае пары. Стаў ён за гэты час вопытным, ведаючым сваю справу хірургам. Вось ужо два гады мог бы быць на пенсіі, але аказаўся незаменным. На вялікі жаль, не толькі ў пераносным, але і ў самым прамым сэнсе. З 7,5 ставак хірурга па штатнаму раскладу ў райбальніцы заняты толькі паўтары, а дакладней, Міхаіл Анісімавіч аказаўся ў горадзе адзіным хірургам.

Малады спецыяліст, натуральна, ехаць у Хойнікі, якія побач з Чарнобылем, не хочучь. Тыя ж, хто працуе тут па кантракту ці вахтовым метадам, ледзь дачакаўшыся канца тэрміну, пакідаюць гэтае месца. Іх зразумець можна. Вось толькі як быць жыхарам гэтага палескага гарадка, калі Міхаіл Анісімавіч раптам вырашыць пайсці на заслужаны адпачынак!

ЦІКАВАСЦЬ ДА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

ЖУРНАЛІСТЫ НА СЕСІ

Як паведаміла парламенцкая прэс-служба, работу дзевятай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь дванацатага склікання асвятляюць 160 журналістаў. Апрача карэспандэнтаў сродкаў масавай інфармацыі Беларусі і былых цэнтральных выданняў, якія разам з новымі прадстаўляюць Расію, пры прэс-цэнтры Вярхоўнага Савета акрэдытаваны мінскія ўласныя карэспандэнты газет «Дзень» (Латвія), «Голос Украіны», «Рэспубліка Арменія», «Жеч Пасполита» (Польшча) і «Радыо Свобода» (Германія).

АКЦЫЯ ПРАТЭСТУ

ЗНОЎ ГЭТЫ РАЗУМАЎ

Старшыня прафкома КТБ Аршанскага інструментальнага завода Мікалай Разумаў, той самы, які быў героем летась, калі вывёў аршанцаў на чыгунку і спыніў рух паяздоў, звярнуўся да працоўных Беларусі з прапановай устрымацца на бліжэйшы перыяд ад правядзення ўсялякіх блакадаў, забастовак і іншых стыхійных выступленняў.

Метадам жа эканамічнага ўздзеяння на ўрад Разумаў прапанаваў выбраць байкатаванне выплаты квартплаты і платы за электраэнергію. Стачком Оршы прапанаваў палітычным партыям і грамадскім арганізацыям рэспублікі падтрымаць гэты зварот.

СІЛА ГРАМАДСКАСЦІ

СУПРАЦЬ КАРУПЦЫІ

У Мінску створаны грамадскі фонд на барацьбе з бюракратызмам і карупцыяй. Як адзначаецца ў афіцыйнай заяве, зробленай для друку новай арганізацыяй, у Рэспубліцы Беларусь складалася спрыяльная абстаноўка для карупцыі.

Арганізатары фонду лічаць, што пры садзейнічанні канкрэтных службовых асоб нямаюць аб'ектаў дзяржуласнасці перададзена філіялам замежных прадстаўніцтваў у арэнду ці ўласнасць за чыста сімвалічную плату. Адначасова гэтыя ж асобы ці іх сваякі працуюць у вытворчых альбо камерцыйных структурах, якім ствараецца рэжым найбольшага спрыяння. Мэта фонду — весці галоснае грамадскае расследаванне фактаў бюракратызму і карупцыі, асвятляючы яго ход у сродках масавай інфармацыі.

СВАЕ СВАІХ

РЭКЕЦЫРЫ У ФОРМЕ

Групу афіцэраў, якія займаліся начным рэкецінгам на трасе Брэст — Масква, арыштавалі работнікі міліцыі.

На досвітку 14 красавіка на адным з участкаў аўтамагістралі раздаліся выстралы. Падпільнаваўшы «аб'ект», стралялі тыя, для каго гэта з'яўляецца прафесіяй.

На ногі была ўзнята гарадская міліцыя, апэратыўнікі суседніх раёнаў. Пошук грабежнікаў быў накіраваны ў бок абласнога цэнтра, і, як потым аказалася, гэтая версія поўнаасцю спраўдзілася. Дваіх рэкеціраў затрымалі з півам ля валютнага магазіна «Бэла» каля Варшаўскага моста. У іх былі забраны пісталеты і нажы.

Астатніх з «бравой» чацвёркі арыштавалі ў адной з ваенскіх часцей. Неўзабаве стала ясна, што афіцэры, якія сталі злачынцамі, грабілі на трасе Брэст — Масква сваіх жа калег, якія вярталіся з-за мяжы.

ХВАРОБА НАСТУПАЕ

СНІД — АІДС

Газета «7 дзей» паведаміла, што ў рэспубліцы выяўлены 71 носбіт СНІДа, сярод іх — 40 іншаземцаў і 31 грамадзянін Беларусі. За 1991 год зарэгістравана 12 такіх выпадкаў, два летальныя зыходы. Хварэюць на СНІД пяцёра дзяцей. Трох унаследавалі вірус ад маці, двое заражаны ў медыцынскіх установах Расіі.

Ва ўсіх рэгіёнах Беларусі, акрамя Гродзенскай вобласці, знойдзены інфіцыраваныя. Больш за ўсё іх у сталіцы — 16 «сваіх» грамадзян, 30 іншаземцаў. Апошнім часам СНІД усё больш прыкметна набывае «мясцовы» характар. На медыцынскім уліку ўжо трое інфіцыраваных брэстаўчан, чацвёрта віцебчан, сям'ера гамляччан.

ЯК У ВАЙНУ

ХЛЕБ ПА КАРТКАХ

У Верхнядзвінскім раёне хлеб адпускаецца па спісах, зацверджаных сельскімі Саветамі, а ў самім горадзе — па спецыяльных картках. Нормы — 500 грамаў чорнага хлеба ў дзень на чалавека.

Пайсці на такі крок гарадскія і раённыя ўлады прымуслі дзве акалічнасці. Па-першае, хлебам корміць свойскую жывёлу, а па-другое, яго вывозяць у Латвію, дзе цана на хлеб вышэйшая, чым у Беларусі.

БЕЛАРУСЬ І СВЕТ

ТЫДЗЕНЬ У СТРАСБУРГУ

Прэзідыум Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь прыняў прапанову старшыні дэлегацыі Еўрапейскага парламента па ўсталяванні адносін з дзяржавамі — удзельніцамі Садружнасці Незалежных Дзяржаў пані Магдалены Хоф аб правядзенні Тыдня Рэспублікі Беларусь падчас адной з сесій Еўрапарламенту ў Страсбургу. Мяркуюцца, што Тыдзень Рэспублікі Беларусь пройдзе ў Еўрапарламенце ў маі бягучага года. Прадгледжваецца арганізаваць у Страсбургу выставу твораў беларускіх мастакоў і вырабаў народнай творчасці, а таксама дакументальных матэрыялаў аб незалежнай Беларусі, яе эканамічным, сацыяльным і экалагічным становішчы.

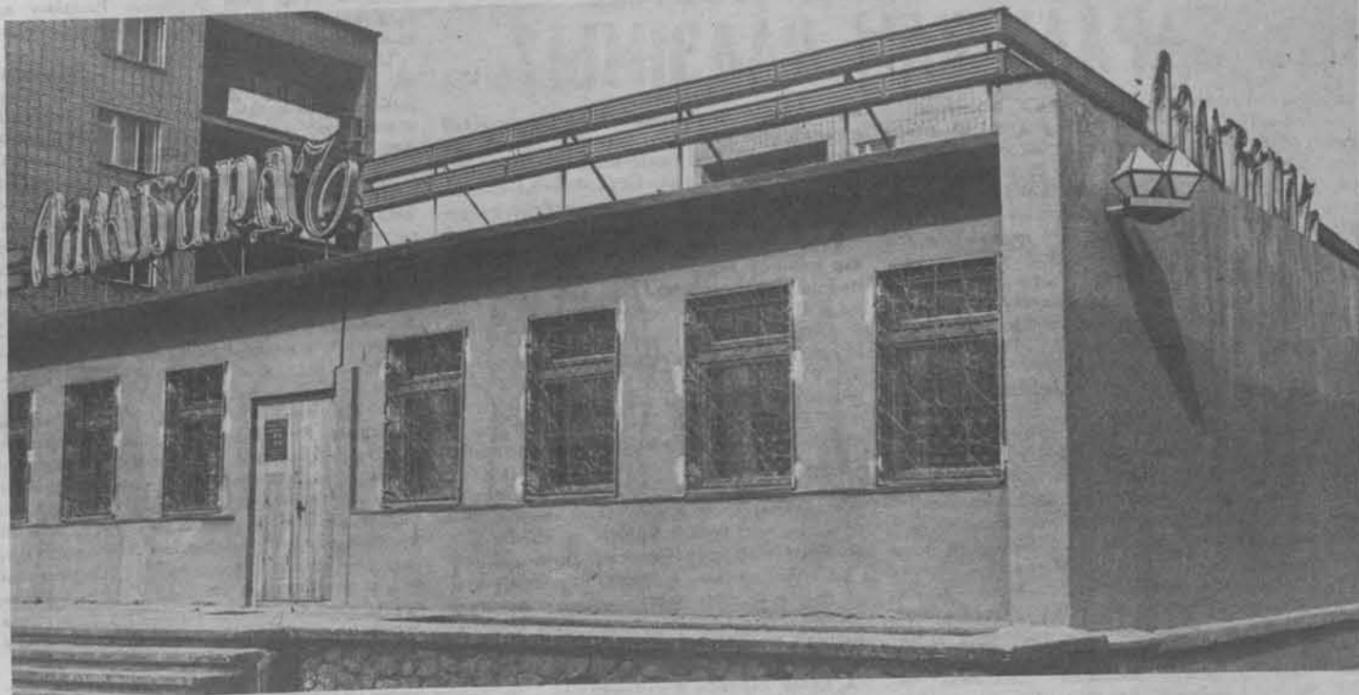
НАВІГАЦЫЯ

ЦЕПЛАХОДЫ НА БЕРАЗЕ

На Прыпяці пачалася навігацыя, але не ўсе судны Пінскага рачнога порта адправіліся ў рэйс. З-за недахопу паліва і скарачэння заказаў на грузавозавозкі 10 буксірных цеплаходаў засталіся на прыколе. І, хутчэй за ўсё, на ўвесь сезон.

І ішчэ адна сумная навіна. Спыніла сваё існаванне школа каманднага саставу, што мясцілася ў Пінску. 22 слухачы, атрымаўшы дыпломы памочніка капітана і механіка, сталі апошнімі выпускнікамі школы. Закон рынку — няма попыту.

У МІНСКУ АДКРЫЎСЯ ПЕРШЫ ў РЭСПУБЛІЦЫ ЛАМБАРД

ЗАХАВАННЕ З ГАРАНТЫЯЙ

Аб адкрыцці ламбарда ў Мінску пагаворвалі даўно. Але вось ужо на працягу некалькіх дзесяцігоддзяў ніхто не рашаўся ўзяцца за гэту патрэбную справу.

І нарэшце ў друку прамільгнула вельмі сціплае паведамленне-рэкламка, што на вуліцы Ракасоўскага, дом нумар сто шэсцьдзесят чатыры, пачала дзейнічаць новая ўстанова. «Ламбард» — менавіта так, на стары рускі манер, падаецца яе назва.

Некалькі здзівіў адрас. Памятаю, у 1978 годзе быў запрошаны ў Маскву асвятляць Дні Мінска на ВДНГ. Выступаючы перад масквічамі, адзінаццацігадоваму мэрмі Беларускай сталіцы гаварыў і аб ламбардзе. Казаў, што будаўніцтва яго запланавана «на бліжэйшую пяцігодку» і ўзведзены ён будзе амаль у цэнтры горада.

А тут — ускраіна. Ды і дом нумар сто шэсцьдзесят чатыры, нібы ў тым ла-

бірынце: знайшоў будынак, прайшоў праз арку, потым праз двор і, нарэшце, убачыў тую шыльду «Ламбард» на аднапавярхоўцы.

— Як жа атрымалася, што ваша ўстанова аказалася так далёка ад цэнтры, нават мне, мінчаніну, цяжка знайсці яе? — было маё першае пытанне да загадчыцы ламбарда Лілі Агафонавай.

— На жаль, не мы выбіралі, так распарадзіліся гарадскія ўлады, дзе адвесці месца для нас, — коротка адказала яна.

— Хто ж тады гэтыя «мы» — смелыя людзі, што ўзяліся за такую нязвыклую для нас справу? Як прыйшлі да думкі адкрыць першы ў Беларусі ламбард?

— Мы — гэта фірма бытавога абслугоўвання «Вясёлка», — тлумачыць Лілія Іванаўна. — І, трэба прызнацца, сапраўды ўзяліся мы за нялёгкую справу. Бо не маем ні вопыту, ні дапамогі.

Але ёсць вера, што справа гэтая вельмі патрэбная для такога вялікага горада, як Мінск. Вазьміце Украіну ці Расію. Там ужо многа ламбардаў. Не буду пералічваць колькі, але падкрэслію, што ля іх заўжды чэргі. Практыку, вучобу я праходзіла ў Маскве і Кіеве...

— Магчыма недзе ў Расіі і сапраўды ёсць чэргі. А вось ля вашай установы штосьці пуставата, — перапыніў я рэплікай сваю субяседніцу.

— Усё новае заўжды прыжываецца і цяжка, і не адразу. Галоўнае, я лічу, у тым, што мы яшчэ мала разумеем функцыі ламбарда. Я не маю на ўвазе само слова — ламбард. Яго ведае і школьнік, хаця яно і прыйшло да нас з замежнай мовы. А вось чым займаецца гэта ўстанова, не заўжды растлумачыць і чалавек з вышэйшай адукацыяй. Але толькі — на першым часе. Ці не таму ў нас і здараюцца непаразуменні...

З непаразуменнямі мне прыйшлося сутыкнуцца перад сустрэчай з Лілія Іванаўнай. Сталая жанчына спытала ў мяне, як знайсці ламбард. Сказала, што нясе туды прадаць дарагі сервіз. І яшчэ спытала: «Колькі за яго дадуць?» Літаральна праз мінуту да мяне падышоў ужо падлетак, які не рашаўся зайсці ў ламбард. Вырашыў пранасультавацца, ці возьмуць пад залог патрыманы магнітафон. Ні ў першы, ні ў другім выпадку я, вядома, не мог даць дакладны адказ ці параду.

— Жанчына не ведала, што ламбард скупкай рэчаў не займаецца, — коротка пракаментавала Лілія Агафонава. — Напэўна не ведаў і хлопец таго, што ніякая апаратура не прымаецца без гарантыйнага пашпарту.

Яшчэ аб адным. Часам кліенты блытаюць ламбард з банкам. Ламбард нікому і ні-

колі не пазычае грошы. Гэта не яго функцыі.

За здачу рэчаў на захаванне ці атрыманне грошай пад залог кліенту трэба плаціць. Прыкладна за адну тысячу ацэнкі здадзенага ламбард бярэ сорак рублёў. Здавалася б, аб якой выгадзе можа ісці размова?

— А выгада вялікая, — тлумачыць Лілія Іванаўна. — Скажам, вы збіраецеся паехаць у камандзіроўку ці ў адпачынак. Дома ж — вельмі каштоўныя рэчы, якія за вашу адсутнасць могуць украсці зладзеі. У такім выпадку раім звярнуцца да нас і захоўваць іх тут, пакуль будзеце адсутнічаць.

Або вы захацелі заняцца бізнесам, а сродкаў не хапае. Пад залог у нас можна атрымаць пэўную суму грошай. Праўда, сума, натуральна, не павінна перавышаць кошту самога залогу. Звычайна тэрмін залогу абмяжоўваецца трыма месяцамі, але яго можна перааформіць.

— Лілія Іванаўна! А дзе гарантыі таго, што кліент атрымае менавіта сваю рэч, а не чужую пасля сканчэння тэрміну захавання? — пытаюся я.

— Гарантыя поўная. Калі кліент прыносіць рэч на захаванне ці пад залог, на яе складаецца поўнае апісанне. Скажам, вы прынеслі да нас залаты пярсцёнак. Узамен вы атрымаеце вопіс, дзе гаворыцца, што ваш пярсцёнак такой пробы, такой вагі і памеру... Падмяніць, тым больш украсці таксама ніхто не зможа: сістэма аховы надзейная.

На заканчэнне нашай гутаркі я напрасіў загадчыцу ламбарда пазнаёміць мяне з складскімі памяшканнямі, дзе захоўваюцца рэчы кліентаў. І атрымаў... катэгорычную адмову. Тут ужо як у той шырока вядомай рускай песні: «А в терем тот высокий нет хода никому». Супрацоўнікамі ламбарда гарантуецца тайна прозвішча кліентаў, колькасці здзіжненых імі рэчаў, іх пералік і многае іншае. Выключэнне не робіцца ні для кога. У ламбарда свае законы, і яны строга выконваюцца.

Юген ТУРАЙКЕВІЧ.
Фота В. СТАВЕРА.

«НАДЗЕЯ — ЭКСПРЭС»

У рамках падрыхтоўкі да рэалізацыі буйнамаштабнай гуманітарнай акцыі «Надзея — экспрэс» у нашую рэспубліку прыбыла дэлегацыя амерыканскіх спецыялістаў, якую ўзначальвае кіраўнік праекта пан Д. Мамфорд.

Гэта акцыя ўяўляе сабой бясплатную харчовую дапамогу насельніцтву Беларусі на лініі ўрада Злучаных Штатаў праз Міністэрства сельскай гаспадаркі ЗША пры пасрэдніцтве прыватнай некамерцыйнай арганізацыі «Сіціхоўп Інтэрнэшнл» (штат Нью-Йорк, прэзідэнт арганізацыі — п. Пол Моар).

Планам прадугледжваецца адпраўка з ЗША марскім шляхам 281 кантэйнера з харчаваннем агульным аб'ёмам звыш 3,5 тысячы тон і яго прамое размеркаванне з удзелам амерыканскага боку сям'яў, якія маюць найбольшую патрэбу, а таксама перадача дапамогі для састарэлых і інвалідаў, школам-інтэрнатам, лячэбным-установам — галоўным чынам у абласцях і раёнах Беларусі, якія пацярпелі ад чарнобыльскай катастрофы.

НЕ ТАК ДАўНО дырэкцыя Мінскага заводу халадзільнікаў атрымала цікавую тэлеграму. У ёй, у прыватнасці, гаворыцца: «Мы вельмі рады вам паведаміць, што наш падрыхтоўчы камітэт XX

рыдзе і найбольш вядомых прадстаўнікоў дзелавых і культурных колаў Іспаніі...

Прыз уручаецца на аснове інфармацыі, атрыманай ад членаў «Клуба лідэраў гандлю», гандлёвых палат, міжнародных арганізацый і аса-

ЗАЛАТЫ ТРАФЕЙ ЯКАСЦІ

Міжнароднага конкурсу «Трафей якасці» — прыз, які ўручаецца нашым выдавецтвам сумесна з клубам лідэраў гандлю розным фірмам, дзейнічаючым у галіне прамысловасці і паслуг, якія на працягу года атрымалі шырокае міжнароднае прызнанне, выбраў вашае прадпрыемства ў якасці прызёра 1991 года.

Юбілейнае ўручэнне Залатога трафея адбудзецца ў гатэлі «Мел'я Касціл'я» ў Мадрыдзе пры ўдзеле прадстаўнікоў Іспанскага ўрада, членаў дыпламатычнага корпуса, акрэдытаваных у Мад-

рыдзе і найбольш вядомых прадстаўнікоў дзелавых і культурных колаў Іспаніі...

Прыз уручаецца на аснове інфармацыі, атрыманай ад членаў «Клуба лідэраў гандлю», гандлёвых палат, міжнародных арганізацый і аса-

цяў, сродкаў масавай інфармацыі, а таксама на аснове даследаванняў рынку».

І вось ганаровы прыз прыехаў ударшыню ў Мінск. Як было адзначана на яго ўручэнні, ён з'яўляецца адным з самых прэстыжных у свеце. Толькі некалькі фірм, і то яны займаюцца сервісным абслугоўваннем на тэрыторыі СНД, атрымалі Залаты трафей якасці. Мінскі завод халадзільнікаў — першае прадпрыемства суверэннай Беларусі, якое стала яго ўладальнікам. Цяпер на працягу двух гадоў таварны знак халадзільнікаў «Мінск» будзе ўпры-

гожваць лагатып Залатога трафея якасці як пацвярджэнне неаспрэчных заслуг рабочых МЗХ, будзе сведчыць пра талент і перспектывы развіцця ўсяго беларускага народа.

Як адзначыў на ўрачыстым сустрэчы з нагоды ўручэння Залатога трафея якасці генеральны дырэктар Мінскага заводу халадзільнікаў Леа-

нід Калугін, гэты прыз з'яўляецца не толькі прызнаннем дасягненняў заводу ў гэтым рэчышчы, але і арыенцірам у паляпшэнні якасці прадукцыі на будучыню.

НА ЗДЫМКУ: генеральны дырэктар МЗХ Л. КАЛУГІН уручае Залаты трафей якасці прадстаўніку службы якасці заводу Ж. БАБУСЕНКА.

Фота Д. ЧАХОВІЧА.

ПІСЬМЫ 3-ЗА МЯЖЫ

КАГО ЛІЧЫЦЬ ЗДРАДНІКАМ РАДЗІМЫ?

ДАРАГАЯ РЕДАКЦЫЯ! Прачытаў у вашай газэце «Голас Радзімы» № 6 за 1992 год артыкул Ільяшук «Дык з кім жа нам трэба было змагацца». З гэтага артыкула можна заключыць, што сп. А. Ільяшук ёсць выхаванец чыста талітарнай сыстэмы, дык для яго дэмакратыя ёсць цёмны лес. Адносна таго, што ён ездзіў за межы быўшага СССР і пісаў чыстую праўду ў сваіх артыкулах, хай скажа каму другому, але не нам, эмігрантам на Захадзе. Калі савецкі крэспандант едзе за межы СССР, ён мусіць хваліць сваё гняздо, а што бачыць за мяжой, калі лепшае перавярнуць наадварот, гэта была аксіёма талітарнага партыйнага кіраўніцтва. Каб ён апісаў праўду, што бачыў, то яго месца было б там далёка-далёка ў Сібіры. З ягоным выхаваннем (так, як і многа другіх на сёння ў СНД) ён не можа пагадацца, што сталінская талітарна-бюракратычная сыстэма, яго кліка і далейшыя паслядоўнікі абманвалі людзей у працягу 70 гадоў. Крычалі-агітавалі, што будуць найлепшы сацыялізм у свеце, але для каго? Для сваёй эліты, а для народа — турму. Такім абманам за 70 гадоў завялі людзей у такі тупік, з якога цяжка знайсці выйсця найлепшым светавым эканамістам. А на працягу гэтых 70 гадоў былі людзі, якія прадбачылі, што сталінскі камунізм гэта ёсць утопія, але яны не маглі сказаць праўду, а хто адчыніў рот, той загінуў у Куропатах або ў Сібіры ці Варкуце. Рэшта сядзелі, зачыніўшы рот, цягнулі непаспешную лямку, выконвалі загады прымусовага дыктатарскага рэжыму, перакрочыўшы паншчыну сярэдніх вякоў. Сваім тэрорам і канчатковым неправільным стаўленьнем да чалавека сталінскім рэжым пасеяў вялікі недавер да ягонай сыстэ-

мы і нажыў сабе многа затаіўшыхся праціўнікаў, і ўсе яны з дня на дзень чакалі якогось выбуху, бо няма нічога вечнага пад Месяцам. А гэта здарылася: грывнула гітлераўская вайна, і ягоная ўмелая прапаганда і першыя крокі вайны канчаткова пахіснулі людзей на яго бок, бо ніхто не ведаў, што нясе Гітлер, але ўсе добра ведалі, што даў людзям Сталін. Да прыкладу, дыктатура, канцлагер, абман, расстрэлы, голод. За некаторы час народ раскусіў і гітлераўскую прапаганда, бо ён прынёс для беларусаў тое самае, што і сталінская сыстэма, але ўжо было позна, бо шмат ужо працавала ў акупацыйнай зоне — значыць пад кіраўніцтвам нямецкай уладаў, думалі, што Гітлер зломіць галаву Сталіну, а сам загіне ў неаб'ятных абшарах быўшага СССР пры дапамозе партызан і тайнага супраціўлення людзей. Але кола павярнула ў другі бок. Гітлерава войска не ўстаяла пад ціскам савецкіх войскаў. Змяніць сваё становішча ніхто не мог, а кожны ведаў, калі ты працаваў у нямецкіх акупацыйных установах — з немцамі, то для сталінскай сыстэмы ты ёсць здраднік Радзімы. Так, кожны чалавек мае Радзіму, і мы, беларусы, мелі Радзіму, але свайго беларускага ўрада не мелі, бо ў той час урад не быў беларускі, а быў марыянэтны ўрад Масквы, дык бараніць беларускі народ не было каму, і сотні тысяч беларусаў уцякалі на захад, каб не папасці ў сталінскую мясарубку. Прымаўка кажа: «Калі чалавек топіцца, то і за саломку хопіцца». Цяпер возьмем здраднікаў сп. Ільяшук — паліцыю.

Калі нямецкі фронт пайшоў далей на ўсход, то гарады і мястэчкі заставаліся пад цывільнай уладай. Нямецкі зондэрфюрэр

назначаў з фольксдойчаў начальнікаў раёнаў або сельскіх саветаў, гарадскіх начальнікаў, калі такіх не было, то назначаўся чалавек, які пацярапеў ад сталінскай рэпрэсіі, а гэтыя арганізавалі ўправы, канторы, паліцыю. Калі быў аб'яўлены набор у беларускую паліцыю, хто пайшоў туды першы? Людзі, пацярапеўшы ад сталінскага тэрору, яны складалі 90 працэнтаў усяго саставу паліцыі, а 10 працэнтаў — быўшыя салдаты Чырвонай Арміі, якія вандравалі без прытулку ў тыле нямецкай акупацыі, а мо і яны былі пакрыўджаны сталінскім тэрорам. Пазней пайшлі ў паліцыю і другія ахвотнікі. Дык якія яны былі здраднікі Радзімы, калі яны баранілі сваю сям'ю, сваіх родзічаў, сваю Радзіму ад сталінскага тэрору, ад маскоўскай акупацыі і яе марыянэтнага ўрада? А колькі было такіх жыхароў Беларусі, што сядзелі і не спалі начамаі, а чакалі чорнага ворана ды таго, што пастукаюць у дзверы пасля 12-й гадзіны ночы. Дык пры нямецкай акупацыі і гэтыя людзі ўздыхнулі лягчэй ды пайшлі працаваць да немцаў. Гэтак сталася з уласаўцамі. Сам Уласаў быў савецкі генерал. Ягоны маніфэст быў абнародаваны ўдачна, прапагандавая машына працавала на выдатна сярод ваеннапалонных. Кожны салдат Чырвонай Арміі добра ведаў закон Сталіна: ваюй, але ў палон не здавайся, астатняя пуля сабе ў лоб, а зэтага не зрабіў, значыць «здраднік Радзімы». А каб не загінуць ад сталінскай мясарубкі і не загінуць ад голоднай смерці ў ваеннапалонных лягерах, то пад унушальнаю ўласаўскаю прапагандаю яны раскусілі горкае сталінскае яблык, і многія рашылі ісці ва ўласаўскую армію і ваяваць супраць Сталіна. Але Сталін сядзеў у Крамлі, а Гітлер у рэйхстагу, а іх пол-

чышчы ваявалі адно супраць другога. Уласаўцы пайшлі ваяваць супраць Сталіна і яго арміі, якая бараніла Сталіна, але не супраць народа і не супраць сваёй Радзімы, яны ішлі бараніць Радзіму ад праівольнай сталінскай дыктатуры і ягоных памочнікаў.

Што сталася цяпер? Сталіна развянчалі, ягоную сыстэму разрушылі як прыдуманую нежыццёваю утопію. Значыць сталінскую клічку «здраднік Радзімы» для эмігрантаў 2-й светавай вайны беларускі ўрад і вярхоўная беларуская рада павінны зняць і забараніць яе ўжываць. Здраднікам Радзімы я лічу таго, хто ўкраў дзяржаўны сакрэт і прадаў яго за грошы другой дзяржаве, або шпіёнцы у карысць другой дзяржавы за грошы, ды а яго звалі і судзяць як здрадніка Радзімы. А тыя, што не пагаджаюцца з палітыкай адной асобы, што тэрорам знішчае ўсіх, хто на яго дарозе, дык яны бяруць зброю і ідуць ваяваць супраць ягонай зброі, то не ёсць здраднікі Радзімы, а гэта людзі, праціўнікі адзін другога на фронце, і стаяць у апазіцыі дыктатарскаму рэжыму. Дык вось сп. Ільяшук, усе вашыя «зраднікі Радзімы» многія гады таму назад стаялі ў апазіцыі, бо прадбачылі, што выдуманы сацыялізм Марксам і Энгельсам ёсць утопічны, а Ленін і Сталін фанатычна хацелі яго прымусам на практыцы ажыццявіць супроць волі народа, што і прывяло быўшы СССР да эканамічна-сацыяльнага і палітычна-нацыянальнага краху, як згінуўшая сыстэма. Што мы бачым сёння? Пераможаная і ўшчэнт знішчаная Нямеччына ў 2-ю светавую вайну цяпер дапамагае свайму пераможцу СНД. А вынік гэтага справядлівы: дэмакратычны ўрад Нямеччыны без тэрору, без хвалы і абману будзе эканоміку дзяржавы па ўсіх правілах дэмакратычнага жыцця, што выпрацаваны і прыняты людствам на практыцы сотнямі гадоў назад.

Янка РОЛСАН.

P.S. Зьмясьціць ці не гэты артыкул у вашай газэце, то вага справа, а гэта наша эмігранцкая думка, і думаю, што яна больш-менш справядлівая.

Аўстралія.

СЛУЖБА АВІР УПАЎНАВАЖАНА ЗАЯВІЦЬ...

[Працяг.
Пачатак на 1-й стар.]

стадалі пра тых, хто вярнуўся з Ізраіля на Беларусь. Маеце на ўвазе рээміграцыю! Гэта даволі неспадзявана.

— Справа ў тым, што пры разглядзе дакументаў на выезд мы ўжо чатыры гады не карыстаемся графой «нацыянальнае прыналежнасць», якая раней палыхала людзей і стала «прыгачай во языцех». Яшчэ адна з'явілася дэмакратыя. Аднак калі глядзець з іншага боку, гэты факт значна ўскладніў працу статыстыкаў, дэмаграфіў, вучоных, якія закліканы вывучаць дэмаграфічныя зрухі. Не вядзём мы ўлік і людзей неаўрэіскай нацыянальнасці, хто апынуўся ў Ізраілі, як і тых, хто вяртаецца адтуль. Але можам канстатаваць, што не прыёме ў МУС з ліку апошніх палыхала каля паўтара дзесятка чалавек. А па апраксіміраваных звестках, цяпер у рэспубліцы знаходзіцца 200—250 нашых суайчыннікаў, якія шукаюць любую зачэпку, каб не ехаць назад. І гэта не толькі сем'і некарэзныя нацыянальнасці, неаўрэі, хоць іх і многа, але і тыя, хто паверыў, што едзе на сваю гістарычную Радзіму.

А як трапляюць славяне? У нас выезд у кожную замежную дзяржаву ажыццяўляецца грамадзянамі любой нацыянальнасці на агульных умовах. Напрыклад, шлюбы. Ёсць выпадкі, калі на «зямлю запаветную», ці то атрымаўшы запрашэнне ад сваякоў-яўрэяў, ці то ад нібыта існуючых там родзічаў, выбіраюцца чыста славянскія сем'і. Часамі іх чакаюць вялікія цяжкасці. Праўда, павінен заўважыць, што мы не ведаем ізраільскага заканадаўства па да-

кументаванню, па прызнанню іх грамадзянамі. Думаю, што з усталаваннем дыпламатычных сувязяў гэты недаход будзе зліквідаваны. Такім чынам, грунтоўчыся на размовах з рээмігрантамі, можна зрабіць высноў, што нацыянальны бар'ер у Ізраілі існуе. Славянскім сем'ям цяжэй знайсці заробак. Шлюбы, якія яны зарэгістравалі законным парадкам у СНД, не заўсёды там прызнаюцца, бо ўсе яны мусяць быць зафіксаваны ў рэвінне. А рэвінот можа і не зацвердзіць такі шлюб, ці матрыманіяльныя адносіны паміж яўрэем і неаўрэіскай, альбо наадварот.

— І якім жа шляхам ідзе вяртанне!

— Праціўшы ад некалькіх месяцаў да года ў Ізраілі, людзі бяруць візу ў нашым пасольстве ў Румыніі альбо нават у Ізраілі і прыязджаюць як турысты. Зэтым зяртаюцца ў органы ўнутраных спраў... Тое ж тычыцца і гасцей, хто ныведвае Беларусь па прыватнаму запрашэнню. Наколькі можам, мы дапамагам гэтым людзям, якія расчараваліся ў жыцці за мяжой і ў каго ёсць падставы застацца. Першы аргумент — наяўнасць жылля альбо сваякоў, якія ім валодаюць. Рээмігранты працягуць атрымаць кватэру, купіць яе за валюту. Тут мы бясцільныя дапамагчы, у нас фактычна не існуе заканадаўчага замацавання працэдур афармлення дакументаў для іх.

— Якраз аб гэтым хачу запытаць... Агульнавядома, што ўзровень дэмакратызацыі, прыяртыту права чалавека ў любой грамадстве сярод іншага правяраецца на асялку свабоды перамяшчэння, выездаў, эміграцыі. Прасцей кажучы, калі паедзем беспераходна за мяжу!

— Заканадаўчая работа ў рэспубліцы пачалася. Прыняты Закон аб грамадзянстве. У залежнасці ад яго распрацоўваецца палажэнне аб парадку рэзгляду матэрыялаў па пытаннях грамадзянства ў Вярхоўным Савеце Рэспублікі Беларусь. Наша служба разам з ім завяршае даядзене гэтага дакумента, мяркую, што хутка ён будзе прыняты. Пасля яго прыняцця мы і МЗС РБ выпрацуем сваё ведамаснае палажэнне і інструкцыі аб парадку праходжання заяў аб грамадзянстве.

Значна горш ідзе працэс прававога забеспячэння знаходжання на тэрыторыі Беларусі замежных грамадзян. Праект такога закона ўжо падрыхтаваны, і я, шчыра кажучы, не разумею, чаму ён не вынесены на гэтую сесію парламента. Але, безумоўна, нам болей за ўсё патрэбен закон аб уездзе-выезде. 20 мая 1991 года быў прыняты саюзны закон, які плавнавалася ўвесці ў дзеянне з 1 студзеня 1993 года. Лічу, што ён дэмакратычны па духу і адэкватны нашаму часу, вытрыманы ў дакладнай адпаведнасці з заключным дакументам Венскай сустрэчы. Закон прагледжваў прынцыпове іншую ў параўнанні з сённяшняй працэдуру рэзгляду хадаініцтваў і новы падыход да парадку выезда. На гэты момант у нас дзейнічае дазвольны парадок, калі мы даём дазвол на кожную замежную паездку, ставячы дазвольны запіс у пашпарце. Згодна з законам 1991 года, адзіным фактарам, які рэгуляваў уезд-выезд, было абавязковае атрыманне пашпарта, а таксама ўязной візы ў тую краіну, дзе прынята візавая сістэма, і запрашэнне, дзе

бязвізавая, гэта — былыя сацыялістычныя краіны.

На сёння ёсць цяжкасці з распрацоўкай беларускага закона аб уездзе-выезде. Такім чынам, мы адстаём у лібералізацыі заканадаўства аб выезде, скажам, ад Расіі на пўгода — год. Наколькі я інфармаваны, Расія альбо ратыфікуе Закон ад 21 мая 1991 года цалкам, альбо створыць уласны, але пад канец года будзе мець заканадаўства аб уездзе-выезде. А мы, па ўсім відаць, не...

— Дык што, і тут прававая бязважкасць!..

— Не, мы ніякім чынам не працуем у прававым вакууме. Закон Рэспублікі Беларусь ад 27 лютага 1991 года «Аб асноўных прынцыпах народнаўладдзя ў Рэспубліцы Беларусь» і дапаўненне да яго ад 14 лістапада 1991 года гавораць, што ў выпадку адсутнасці адпаведных актоў нашага заканадаўства ў далейшым працуе заканадаўства СССР. Сёння мы кіруемся заканадаўствам СССР і былога МУС Саюза. І будзем гэта рабіць, пакуль не будуць прыняты заканадаўчыя акты альбо іншыя рашэнні органаў улады Беларусі.

— Да таго ж трэба дадаць, што акты гэтыя вельмі працаёмкія, скажам, пашпартызацыя. Сёння багата размоў ідзе аб пашпарце...

— МУС Беларусі распрацавала канцэпцыю адзінага пашпарта, прынятага для ўжывання як у межах, так і па-за межамі дзяржавы. Добра гэта ці кепска? З пункту гледжання эканамічнага, міжнародных зносін, такі падыход блізка да сусветнай практыкі.

Аднак цэлы шэраг дзяржаў выдэ пашпарты толькі пры выезде за мяжу. Украіна адмовілася ад ідэі адзінага пашпарта.

Канцэпцыя прынята, ёсць палажэнне аб пашпарце, але няма тэхнічнай магчымасці рэалізаваць яго. Нешта робіцца. Але вельмі праблематычна, што сёлет грамадзяне Беларусі атрымаюць адзіны пашпарт.

— Сяргей Іванавіч, мы перажываем архідажкі, крызісны этап пераходу да новай грамадска-палітычнай, эканамічнай сістэмы, нараджэння і спробы стаць на ногі нашай беларускай дзяржаўнасці. Як пачуваецца ў гэтых варунках служба, якую вы ўзначальваеце!

— Ніколі яшчэ служба АВІР не знаходзілася ў такім складаным становішчы... Унутры яе праводзяцца незразумелыя структурныя змяненні, прымаюцца рашэнні на ўзроўні безадказнай ацэнкі сітуацыі. Ёсць намеры вывесці нас з сістэмы органаў МУС і перадаць грамадзянскім установам. Уяўляеце, якія могуць адбыцца зноўжыванні, хаос! Кожнай дзяржаве патрэбен кантроль за абрунтаванасцю выданы пашпартаў і дакладныя як колькасны, так і якасны ўлік тых, хто выязджае па ўсіх параметрах: мэты, узроот, тэрмін знаходжання за мяжой і г. д. Многое ёсць і ў цяперашніх анкетах, але мы фізічна не ў стане іх перабраць. Патрэбен электронны ўлік, сучаснае тэхнічнае забеспячэнне. 800 тысяч выязджала адно ў мінулым годзе... А непасрэдна ў рэспубліканскай службе працуе некалькі чала-

[Заканчэнне на 7-й стар.]

ВЕЛІКОДНАЕ ПАСЛАННЕ

МІТРАПАЛІТА МІНСКАГА І СЛУЦКАГА

ФІЛАРЭТА

ПАТРЫЯРШАГА ЭКЗАРХА УСЯЕ БЕЛАРУСІ,
ЧЛЕНА СВЯШЧЭННАГА СІНОДА

ПРААСВЯШЧЭНЫЯ АРХІПАСТЫРЫ, ПАСТЫРЫ, ПАЧЭСНАЕ МАНАСТВА І УСЕ ВЕРНЫЯ ДЗЕЦІ БЕЛАРУСКАЯ ПРАВАСЛАўНАЯ ЦАРКВА

Уваскрэсення дзень, і прасвецімся ўрачыстасцю, і адзім аднаго абдымем. Скажам, братове, і ненавісникам нашым даруем ісе Уваскрэсеннем...

СЦІХІРА ВЯЛІКАДНЯ.

ХРЫСТОС УВАСКРЭСІ

Любасныя! Хрыстос сапраўды ўваскрэс. А калі, кажа апостал Павел, Хрыстос не ўваскрэс, дык марная, гэта значыць дарэмная вера наша. І ліба можа пагадзіцца наш дух і наш розум з тым, што труюно завяршаецца быццё чалавека — аянка Божэга тварэння! Не! Сёння мы з Царквою «смерці святкуем умярцвенне, пеклава разбурэнне, іншага жыцця вечнага пачатак» (Канон Вялікадня). Таму светлы і радасны дзень святога Вялікадня, а за ім і кожны нядзельны дзень года.

Бо сярод радасцяў і смуткаў бурлівага пераменлівага зямнога быцця, калі на вачах у многіх пакаленняў узнікаюць і бурацца магутныя, здавалася б, вечныя зямныя царствы, калі нараджаюцца і паміраюць мудрацы веку гэтага, калі з'яўляюцца і знікаюць традыцыі і звычкі людскія, — толькі прамыністае свята Вялікадня Господняга пераможнай і радаснай весткай Уваскрэсення асяняе быццё чалавечага роду.

Як чалавек, Господзь наш Ісус Хрыстос трыццаць тры гады жыў сярод людзей, вучыў іх праўдзе жыцця, дараваў грахі, ацяляў ад хваробаў, уваскрэшваў мёртвых і, нарэшце, прынёсшы Сябе за нас у акупальную ахвяру, пабогу, «уваскрэс з мёртвых, першынец з памерлых» (I Кар. 15, 20). Тым самым Ён паказаў кожнаму з нас шлях да збавення ад грэху, шлях да вечнага жыцця з Богам. І мы верым, што смерць на Зямлі не ёсць знішчэнне, не канец быцця, а толькі пераход да жыцця іншага.

Святы апостал Павел абвясчае: «У Хрысце ўсе ажывуць, кожны ў сваім парадку: Першынец — Хрыстос, потым — Хрыстовыя, у прышэсце Яго» (I Кар. 15, 22—23). У гэтых прарочых словах выяўлена ўсё наша спадзяванне. Ахвярная любоў Хрыста мацнейшая за тленне — яна перамагае смерць! Але гэты прадказаны дзень нашага супольнага з ім уваскрэсення схаваны ад чалавечага разумення. І мы, чакаючы другога прышэсця Госпада нашага Ісуса Хрыста, павінны быць увесь час гатовыя да гэтай сустрэчы, што азначае — жыць у згодзе з Яго святымі заповедзямі.

Праваслаўны хрысціянін, асабліва ў наш неспакойны час, заўсёды павінен быць наагатовы: раніцай, удзень і ўвечары — усе свае помыслы і ўчынкі вымераць паводле Хрыстовага вучэння і святаяйцоўскіх настаўленняў пра любоў да Бога і блізкага — пра дзеі міласэрнасці. У гэтым мы павінны бачыць заруку нашага духоўнага збавення і шчаснасці зямной бацькаўшчыны — Рэспублікі Беларусь.

Любасныя ў Хрысце праасвясчэнныя архіпастыры, найпачаснейшыя айцы, браты і сёстры! Ад усёй душы віншую вас з радасным святам Вялікадня Господняга і хачу падзяліцца тым, што трываюць мае розум і сэрца.

Господзь наканаваў нам жыць у перыяд вялікіх патрасенняў. Цяпер суровы, цяжкі, але, калі ўдумацца, і ратавальны час. Летась рухнула дзяржаўная сістэма, заснаваная на вучэнні, якое адмаўляла быццё Бога. Гэты светапогляд пазбаўляў людзей сапраўднага сэнсу жыцця, зводзіў іх, створаных паводле вобраза і падобенства Божэга, — да стану бязмоўных. Пры гэтым уціскі і ганенні на пастыраў і вернікаў, якія не хавалі сваёй прыналежнасці да Царквы, перавышалі ўсе вядомыя дагэтуль пераследы хрысціянства.

Але свечка не патухла! Царква Хрыстова падзвігамі святых пакутнікаў і спавядальнікаў,

у бацькаўшчыне нашай распрамененых, здоле-ла не толькі выжыць, але і быць тым горадам, які наверху стаіць (Мц. 5, 14), і да якога імкнуцца спадзяванні людзей. Зноў пераконваемся ў непахіснасці слоў Хрыста Збавіцеля: «Збудую Царкву Маю, і брамы пякельныя не адолеюць яе» (Мц. 16, 18).

Аднак у нашым грамадстве зарадзілася спадчынасць духоўнай спустошанасці. І сёння мы востра перажываем плён гэтай грахоўнай спадчынасці. Што мы бачым навокалі? Разбродзе ідэяў і думак, рэзкае падзенне нормаў і як вынік гэтага — распад сям'і, нестабільнасць у штодзённым жыцці грамадства, хваравітая ўзбуджанасць людзей, а часам і азлабленне — усё гэта спараджае рознага роду змусты, спакусы і разлады.

Газетныя артыкулы, перадачы радыё і тэлебачання, побач з духоўнымі тэмамі абвальваюць нас тлумы ўсё новых і новых прадказальнікаў і гаіцеляў, магаў і экстрасэнсаў, варажбітоў і чарадзеяў, якія зводзяць нас убок далёка ад Дабравесця Хрыстовага, у якім Ён кажа: «Я — і шлях і ісціна і жыццё» (Ін. 14, 6). Узнікаюць ерасі і ўнутрыцаркоўныя расколы, якія замахваюцца на адзінства Святой, Саборнай, Апостальскай Царквы.

Госпадзе! Аславі спадчыну Тваю сілаю Крыжа і Уваскрэсення! Дай нам моц Тваю і благаславі людзей Тваіх спакоем.

Але каб не стацца толькі выкрывальнікамі грэху іншых, мы, слугі Царквы, павінны прызнаць і сваю чалавечую немагчымасць і выспяваць яе перад вамі, бо пахібы ў царкоўным жыцці і на нашым сумленні, за што і просім даравання.

Аз, недастойны архіярэй ваш, у першую чаргу ўсведамляю свой грэх перад Богам, Царквою і пастваю, калі, шукаючы, безумоўна, дзеля карысці Царквы, спадзяваюся толькі на чалавечую сілу, на сваё чалавечае разуменне і ўстапуў у супроцьстаянне разбуральным антыцаркоўным планам, забываючы параду Псалмапеўца: «Не спадзявайцеся на князёў, на сына чалавечага, у якім няма выратавання» (Пс. 145, 3).

Любасныя! Магчыма, святочны настрой і ўрачыстая абстаноўка не для такіх роздумаў, але я жадаю сустрэць Вялікдзень з радасцю на сэрцы, а гэта магчыма, толькі зняўшы з сумлення свой грэх малавярства і пыхлівасці.

Таму, менавіта ў гэты названы і святы дзень, я і хачу пачуць ад вас, мая любасная паства, голас даравання майм грахам дзеля Хрыста і Яго слаўнага Уваскрэсення.

Даруйце мне, браты і сёстры! Даруем адзім аднаму ісе Уваскрэсеннем!

ХРЫСТОС УВАСКРЭСІ

Дарагія архіпастыры, пастыры, браты і сёстры! Усім нам, хто святкуе сёння Светлае Хрыстовае Уваскрэсенне, належыць цвёрда памятаць настаўленне апостала Іакава: «Якая карысць, братове мае, калі хто кажа, што ён мае веру, а дзеяў не мае?.. Бо, як цела без духу мёртвае, так і вера без дзеяў мёртвая» (Іак. 2, 14, 26).

Таму, святкуючы сёння Вялікдзень Хрыстова, згадаем і трагедыю нашу, якая адбылася ў гэты дзень роўна шэсць гадоў назад у Чарнобылі. Перад намі, дарагія, бясконцае поле працы і клопату пра тых, што ў цяжкіх хваробах жывуць і будуць далей несці свой жыццёвы крыж. Яны чакаюць ад нас дзейнай любові, мілажальнай міласэрнасці і канкрэтных учынкаў, у чым і выявіцца, паводле слова ап. Іакава, сутнасць веры нашай.

Ад глыбіні пачуццяў сардэчных яшчэ раз віншую з Вялікднем Господнім усіх жыхароў нашай Рэспублікі, усіх беларусаў, у рассяяні сутных, усіх братоў і сяцёр па веры Хрыстовай, усіх шанавальнікаў гэтага выратавальнага дня.

Хай будзе благаслаўленне Уваскрэслага Хрыста з усімі вамі. Амін.

ХРЫСТОС УВАСКРЭСІ

САПРАЎДЫ УВАСКРЭСІ

ФІЛАРЭТ,

МІТРАПАЛІТ МІНСКІ І СЛУЦКІ,

ПАТРЫЯРШЫ ЭКЗАРХ УСЯЕ БЕЛАРУСІ.

Вялікдзень Хрыстовы
1992 г.
г. Мінск.

Напярэдадні праваслаўнага свята Вялікадня ў Беларусі дзяржаўным музее гісторыі рэлігіі ў Гродне разгорнута экспазіцыя велікоднай атрыбутыкі. Тут прадставлена каля 250 паштовак і 100 жывапісных яек з дрэва і фарфору, а таксама формы для велікодных кулічоў, падстаўкі для яек, жолабы для іх качання. Каленцыя складзена з фондаў музея і адносіцца да XVIII—XIX стагоддзяў. Экспанаты ўражваюць сваёй прыгажосцю, арыгінальнасцю, разнастайнасцю.

НА ЗДЫМКАХ: галоўны захавальнік музея Ніна Ляшчонак дэманструе экспанаты выстаўкі; велікодныя паштоўкі XIX стагоддзя.

Фота Ю. ПАУЛАВА.

З ПОПЕЛУ НЕВЫЦЦЯ

ЦЯРНІСТЫ ШЛЯХ МІКОЛЫ РАВЕНСКАГА

Яніна Станіславаўна многа перацярпела ў жыцці, перанесла цяжкую аперацыю і страціла зрок, але не страціла спакою ў душы і аптымізму. Як і яе муж, яна чэрпае сілы ў непахіснай веры ў добро і справядлівасць, у вечнае жыццё, у праўду.

А ПЫНУУШЫСЯ ў эміграцыі, Мікола Равенскі ніколі не спрабаваў наладзіць сувязь са сваякамі, што заставаліся ў Беларусі. Думаю, сталася так з-за таго, што баяўся ім нашкодзіць, кінуць ценю на іх жыццё. Пасведчаных людзей, якія з ім сустракаліся ў Германіі, ведалі яго ў Бельгіі, быў ён чалавекам дужа замкнёным, не дзяліўся сваім патаемным і рэдка перад кім раскрываў душу. Адзінай сваячкай, з якой Мікола Равенскі меў даволі блізкія адносіны, была Таццяна Руткоўская, дачка яго дваюраднана брата Аляксандра, на долю якой выпалі нялёгкае выпрабаванні, але яна і на чужыне захавала свой гонар, даказала шчырую прыхільнасць і адданасць Радзіме.

Бацька Тані, як і Антон Равенскі, загінуў у Куропатах, у вайну муж трапіў у палон, яна з маці і двума сынамі, прайшоўшы жахі нямецкіх лагераў, пабаялася вяртацца дадому і асела ў Англіі. Калі ў 1978 годзе пайшла на пенсію, атрымала падзяку ад аддзела аховы здароўя за выдатную працу ў шпіталі. «Была б я ў Мінску, думаю, заслужыла б такую ж пахвалу. Але не выпала такое шчасце. Бог не даў», — пісала Т. Руткоўская пляменніцы ў Мінск.

Менавіта яна амаль 20 гадоў шукала сваякоў, дачок (бо, як і М. Равенскі, не ведала, што ў жывых засталася адна), звяртаючыся за дапамогай у розныя інстанцыі і да розных людзей (перапісвалася з У. Дубоўкам, але ён не змог дапамагчы, пісала рэжысёру Саннікаву, Даніле Міцкевічу, сыну Якуба Коласа, якіх ведала да вайны, аднак яны не адказалі ёй), і была бязмерна шчаслівай, калі атрымала першы ліст ад Вольгі Мікалаеўны.

Наколькі было ў яе сілах, Таццяна Руткоўская правяла Вольгу пакутлівым бацькавым шляхам. «Я ўваскрашаю яго і рада, што змогу напоўніць твой дом бацькавай музыкай, якую ён тварыў усе гады да самай смерці». І ў адным з апошніх сваіх пісьмаў: «Шчаслівая, што паспела выканаць тую просьбу бацькі (знайшла дачку. — Д. Ч.), якую ніхто не браўся выканаць».

Пасля смерці кампазітара Т. Руткоўская павінна была стаць адзінай спадчынніцай і хавальніцай усяго, што пасля яго заставалася, аж да часу, пакуль не знойдуцца яго прамыя наследнікі на Беларусі. Аднак на самай справе спадчына кампазітара аказалася разарванай на часткі, і невядома, ці вернецца яна калі-небудзь да законных уладальнікаў, ці стане шырока вядомай на Беларусі ўся музычная творчасць Міколы Равенскага.

Таццяна Руткоўская перапісвалася з Вольгай каля дваццаці гадоў, да самай сваёй смерці ў мінулым годзе, пераслала дачцэ некалькі пісьмаў бацькі, пісаных ім да пляменніцы ў Лондан.

25 красавіка 1950 года Т. Руткоўская напісала М. Равенскаму: «Дарагі дзядзечка! Учора зусім выпадкова натрапіла на Ваш след... Мама і дзеці са мной. Мужа знайсці пакуль не ўдалося. Я працую ўрачом у англійскім шпіталі. Перажылі жахі, але гэта ўжо мінула. Як толькі атрымаеце ліст, адкажыце адразу ж».

Яна даведалася пра дзядзю, калі ён пераязджаў з Германіі ў Бельгію, у Лювэнскі ўніверсітэт на пасаду рэгенту хору. «Са студэнтаў, якія да таго не ўмелі спяваць», — пісала Т. Руткоўская, — ён стварыў хор і праславіў беларускую песню ва ўсіх кутках Еўропы».

Калі чытала гэтыя радкі, успомніла другога апантанага прапагандыста беларускай песні за мяжой — спевака Міхася Забэйду-Суміцкага. Таксама гнанага, таксама самотнага на чужыне, але якога, як і Міколу Равенскага, у самых цяжкіх жыццёвых абставінах падтрымлівала і дала сілы матчына песня...

На заклік пляменніцы «дзядзечка» адразу ж адгукнуўся і паехаў да сваякоў у Англію, дзе гасціў цэлы месяц. На вялікі жаль, прыезд гэты быў азмрочаны на другі ж дзень, калі ён паскардзіўся пляменніцы на сваё здароўе, і яна як урач-анкалаг, аглядаўшы хворага, зразумела, што дні яго злічаны. Узрушаная сваім горкім адкрыццём, Таня не рашылася сказаць дзядзю ўсю праўду, як не рашылася распытаць і пра яго жыццё. «Успамінаючы пра бацьку, — пісала яна Вользе, — я шкадую, што не прымусяла яго раскажаць мне ўсё. Будучы ўрачом-туманістам, лі-

бываецца кожны год так званы «тыдзень агульнае малітвы па розных касцёлах за пакутны хрысціянскі Народ за зялёнай заслонай».

«Працую толькі часамі і ўрыўкамі ў тыя моманты, калі адчуваю ў сабе больш энергіі і слабейшыя болі, — пісаў ён у чэрвені 1952 года. — Аб нашых выступленнях і поспеху пісаць не буду, таму што, спадзяюся, чытала ў «Бацькаўшчыне», але адначасу — усе яны адбываліся з вялікім поспехам не толькі ў Бельгіі, але і ў Парыжы».

На жаль, паміж Таццянай Руткоўскай і людзьмі, сярод якіх жыў і працаваў Мікола Равенскі, не наладзілася ўзаемаразуменне. У сваіх пісьмах яна ўпамінае, што і з дзядзюкам яны ішлі рознымі дарогамі, прытрымліваліся розных поглядаў, але хвароба яго прымірыла, здаецца, самае непрымірымае. Адсутнасць жа згоды паміж сваячкай кампазітара і яго акружэннем, якому ў яе былі падставы не давяраць, прывяла да тых самых трагічных вынікаў, калі творчая спадчына беларускага кампазітара аказалася рассяянай па белым свеце. Яна не разумела, як магло стацца, што ў дзядзюкі не аказалася грошай, з якіх можна было б заплаціць за месца на могілках. У пісьмах Т. Руткоўскай ёсць

«апрацаваныя ноты на песні і творы і рукапісы» — усяго 66 найменняў. Доктару Т. Руткоўскай перадаваліся: 1. Зборнік, падрыхтаваны да друку (папка). 2. Праца над беларускай музыкай і песняй. 3. Папка № 5 з прыватнай карэспандэнцыяй і альбом. 4. Каробка з прыватнымі рэчамі. 5. Зборнік на 148 бачынаў, пісаны рукою. 6. Беларускія народныя песні, выпуск 2-гі для хору. Гос. муз. издат 1940 г. 7. Песні Беларускага народа. Том 1-шы пад агульнай рэдакцыяй акадэміка Нікольскага, 1940 г. 8. Беларуская музыка Міколы Шчаглова.

Самым каштоўным з перададзенага Т. Руткоўскай былі рэчы пад № 1 і 5, але ў дадатку да акта сказана, што № 1, 5 са спіску рэчаў, перададзеных сп. Т. Руткоўскай, затрыманы пры згуртаванні беларускіх студэнтаў. Запэчычвалася на карыстанне ансамблем і знакамітая скрыпка Міколы Равенскага. Падпісваючы акт, Т. Руткоўская забавязвалася «атрымаць у спадку рэчы прафесара Равенскага» захоўваюць з вялікай увагай. Але ведаючы, што ў яго ёсць на Радзіме дзеці, прадбачлівае доктар Руткоўская зрабіла папраўку ў акце: «ўтарскія правы на спадчыну будуць захаваны за афіцыйна прызначанымі наступнікамі Міколы Равенскага. Другі бок забавязваўся таксама ўсе рукапісы праф. М. Равенскага, якія знаходзяцца ў іх карыстанні, нідзе не друкаваць без згоды афіцыйна прызначана наступніка кампазітара».

Вольга Мікалаеўна Аляксееўна (Равенская) з'яўляецца законнай наследніцай спадчыны свайго бацькі. Т. Руткоўская пераслала ёй найбольш, на яе думку, каштоўнае з таго, што трапіла да яе. Ёсць некалькі шматкуў царкоўнай музыкі. Некалькі песень (ноты), праца «Асабліваці беларускай народнай песні». Хто і як распарадзіўся іншай бацькавай спадчынай, дачцэ невядома.

Я пісала ў пачатку артыкула, што не так даўно Вольга Мікалаеўна лабівала ў Лювене на магіле бацькі. Сустракалася яна і з людзьмі, сярод якіх прайшлі яго апошнія гады і дні. Лювэнскія беларусы былі даволі гасціннымі і кляпатлівымі, але паміж гасцей і гаспадарамі не ўзнікла ўзаемаразуменне, адчуваўся, можа, і неапраўданае насцярожанасць і недвер. Ні слова не пачула яна ні пра бацькавы творы, якія па акце заставаліся ў Лювене, ні пра скрыпку, што па тым жа акце была «выпазычана на карыстанне ансамблем».

Злы лёс суправаджаў Міколу Равенскага пры жыцці, застаўся яго спадарожнікам і на доўгія гады пасля смерці. У 1977 годзе Т. Руткоўская пісала: «Коль я хавала два разы — першы, нармальнае пахаванне, а другі раз у 1970 годзе, калі пераносілі яго магілу ў іншае месца пры рэстаўрацыі могілак». За зямлю для пахавання плаціла Т. Руткоўская, плаціла беларуская абшчына. А яшчэ праз 20 гадоў ці будзе каму заплаціць?

Па ўсіх агульначалавечых паняццях, адзінай сапраўднай наследніцай Міколы Равенскага з'яўляецца яго дачка. Ёй, здаецца, і вырашаць, дзе знойдуць вечны спачын бацькавы астанкі. І ці не было б справядлівым, каб прытулак гэты быў на роднай зямлі? Падобны прыклад мы маем: у мінулым годзе з Польшчы ў Вільню перанесены прах Івана Луцкевіча. Восем толькі ці справіцца з такой складанай аперацыяй дачка, нават і пры падтрымцы сям'і? Можа ў беларускай інтэлігенцы і на гэты раз абудзіцца нацыянальная свядомасць, можа варта звярнуцца за дапамогай да ўрада, прасіць не ставіцца абыхвава да лёсу чалавека, які ўнёс значны ўклад у развіццё нашай культуры.

Пры сустрэчы з Янінай Станіславаўнай я спытала ў яе, як яна можа вытлумачыць, што ў такога высакароднага і таленавітага чалавека, як Мікола Равенскі, быў такі цяжкі жыццёвы шлях і такая пакутлівая смерць. Яе адказ быў і простым, і загадкавым, і мудрым мудрасцю чалавека, многа перажыўшага і знайсцюшага сваё апірышча ў веры.

«Шлях наш вузкі, сказана ў Евангеллі, хаця шырокай дарогай ідуць многія. Многія нарадзіліся, але нямногія выратауюцца». Успомніце Моцарта, Бетховена, Шапэна, Пушкіна... Многіх выдатных людзей напэтакі горкі лёс, жыццё іх было кароткім.

Вось такое маё слова пра Міколу Равенскага. Сказала, як умела і як разумна яго жыццё. Ведаю, што многае пакуль што неасветлена або асветлена аднабокова. Самае прыкрае, што амаль зусім невядома нам яго творчасць. І тут адкрываюцца шырокія магчымасці перад спецыялістамі, музыказнаўцамі, перад харавамі і калектывам і спевакамі, перад усімі, ад каго залежыць, каб музычная спадчына кампазітара стала здыткам беларускага народа, які ён надзвычай высока цаніў і ўскладаў на яго вялікія спадзяванні.

Дзіяна ЧАРКАСАВА.

LUISTERRIJKE AVONDFEESTEN

Eerste Optreden te Mechelen
in de STADSFEESTZAAL

Fr. de Merodestraat

ZATERDAG 29 NOV.

Deuren : 19,30 u.

ZONDAG 30 NOV.

Deuren : 18,30 u.

van het

WIT RUSSISCH ENSEMBLE

ouder de leiding van PROF. N. RAVIENSKY

ZANG -- MUZIEK -- DANS

NATIONALE KLEDERDRACHT

Vleugel : G. LYSOFF

Solist : W. CVIRKA

DAARNA

ORKEST : Dis. Van Den BIGGELAER

KOUD BUFFET

DRANKEN

Kaarten voor Zaterdag : 10 fr. te bekomen bij de Mutualiteit VOLKSMACHT

of aan de ingang der zaal op de feestavond.

voor Zondag : 10 fr. voor volwassenen verkrijgbaar zoals hoger vermeld.

15 fr. familiekaart geldig voor ouders en kinderen tot 16 j. (max. 4 personen). alleen verkrijgbaar Mutualiteit VOLKSMACHT.

De opbrengst komt volledig ten goede aan „HET NIEUWJAAR DER TERINGLIJDERS“

Vrij van zegel Art. 190, par. 5.

Афіша Беларускага студэнцкага хору ансамбля песні і танца ў Лювене [Бельгія] пад кіраўніцтвам прафесара Міколы РАВЕНСКАГА.

чыла гэта няёмкім».

Даведалася яна толькі, што лагер для перамешчаных асоб Рэгенсбург, дзе Мікола Равенскі апынуўся пасля вайны, знаходзіўся ў Альпах. Там ён арганізаваў хор, вучыў хлопчыкаў і дзядзючак спяваць, а на хлеб сабе зарабляў, працуючы на лесопільным заводзе.

Гады, пражытыя М. Равенскім у Бельгіі, былі азмрочаны яго невылечнай хваробай, пра што ён, мусіць, здагадаўся і сам. Ён перанёс цяжкую аперацыю, апраменьванне, безліч уколаў, і ўсё ж, як толькі немач адпускала, працаваў, пісаў музыку, апрацоўваў прывезеныя з сабой матэрыялы, кіраваў хорам і ездзіў з ім на выступленні. Пасля аперацыі ў канцы 1951 года М. Равенскі пісаў: «Як я ўжо адзначаў, што прыступіў да працы. У сучасны момант рыхтуемца да напяняння грамафонных п्लытак... А з 20 (студзеня 1952 г.) бяром удзел у шэрагу царкоўных службаў у Бруселі, дзе ад-

горкія словы пра тое, што «сябры» кампазітара «разграбілі» яго маёмасць, а пры жыцці выкарыстоўвалі яго музычныя здольнасці і на гэтым зараблялі немалыя грошы. «Ён быў для іх сімвалам Беларусі, але быў адзіным спецыялістам сваёй справы, сродкам беларускай прапаганды і крыніцай сродкаў для БНР».

Уважліва ўчытаўшыся ў «Акт прыйма-перадачы» ад 14 сакавіка 1953 года, падпісаны ў Лювене, свярдажашся ў думцы, што падзел маёмасці нябожчыка адбыўся не зусім справядліва. Акт падпісалі з аднаго боку адзіная вядома на той час сваячка кампазітара Міколы Равенскага Таццяна Руткоўская, з другога боку — прадстаўнікі Камітэта дапамогі беларускім студэнтам, Ансамбля беларускай песні і танца, Беларускага студэнцкага згуртавання ў Лювене. Па гэтым акце затрымліваліся пры Беларускай студэнцкай згуртаванні ў Лювене

МАЛАДЗЕЖНЫ ДУХАВЫ АРКЕСТР

3 ГЕРМАНИ

Па запрашэнню Саюза музычных дзяляч Беларусі ў рэспубліцы знаходзіцца маладзёжны духавы аркестр зямлі Паўночны Рэйн-Вестфалія (ФРГ). Гэты ўнікальны калектыў створаны ў 1985 годзе. Яго задача — даць магчымасць таленавітым інструменталістам ва ўзросце 12—25 гадоў разам выступаць у вялікіх сімфанічных аркестрах. Збіраючыся двойчы ў год, музыканты на працягу тыдня паспяваюць падрыхтаваць канцэртную праграму і паказаць яе слухачам.

У прайшоўшых з вялікім поспехам у Беларусі выступленнях калектыву пад кіраўніцтвам Райхольда Рогэ і Андрэаса Хільнера прагучалі руская класіка і творы сучасных еўрапейскіх кампазітараў. На канцэрце, які адбыўся ў Мінску, прысутнічаў першы сакратар Пасольства ФРГ у Рэспубліцы Беларусь пан Рэгенбрэхт.

Праграма знаходжання маладых нямецкіх музыкантаў у Беларусі ўключае ў сябе творчую сустрэчу з мінскім дзяржаўным аркестрам духавых інструментаў «Няміга», сустрэчы з творчай моладдзю беларускай сталіцы і горада Гродна.

НА ЗДЫМКУ: галоўны дырыжор аркестра Райхольд РОГ.

**СЛУЖБА АВІР
УПАЎНАВАЖАНА ЗАЯВІЦЬ...**

[Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.]

век. І чакаецца чарговае скарачэнне... У нас задача напрацоўваць норматворчую базу, мы мусім пачынаць аб ovo. І я вельмі занепакоены, хто будзе займацца гэтымі праблемамі.

— Нашы чытачы часта пытаюцца, якім чынам можна выехаць за мяжу. Колькі гэта каштуе? Як запрасіць замежнага родзіча ці знаёмага?

— Як выехаць? Парадак адзіны для ўсіх краін выезду: неабходна мець на руках запрашэнне. З ім прыходзіць у тэрытарыяльныя органы ўнутраных спраў, запаўняецца анкету. Далей афіцыйна ўсталяваць дакументаў, пашпарта. Дзяржаўная пошліна за пашпарт складае 400 рублёў, за дазвольны запіс 200. З гэтым вы маеце права ехаць у любыя сацыяльныя краіны. У капіталістычных патрэбуецца віза, якую вы здабываеце ў пасольстве. Абмежаванні на колькасць выездаў у год зняты. Пры пашпартнай паездцы трэба заплаціць 200 рублёў.

Цяпер, каб запрасіць за мяжу... Звяртаецца ізноў у органы МУС. Мы ладзім усе паперы, выдаём таму, хто запрашае, паведамленне аб запрашэнні. Чалавек высыліць яго госяцю, той звяртаецца ў пасольства. Вось і ўсё.

...Так, пытанняў многа. І мы звяртаемся да людзей, якія лепш, чым мы, ведаюць іншыя дасведчаны ў эміграцыйнай «наву-

цы», да землякоў на замежжы, заклікаючы іх узяць удзел на старонках «Голасу Радзімы» ў абмеркаванні праблематыкі ўезду-выезду. Шаноўныя замежныя суайчыннікі, усе вашы прапановы і меркаванні будучы надрукаваны і дасягнуць да ведама народных дэпутатаў Рэспублікі Беларусь.

Кастусь ШАЛЯСТОВІЧ.

P.S. Ужо калі матэрыял быў падрыхтаваны да друку, стала вядома, што Савет Міністраў Беларусі даручыў МУС Рэспублікі Беларусь і іншым установам распрацаваць праект закона аб уездзе-выезде і ў сціслы тэрмін вынесці на абмеркаванне Вярхоўнага Савета Беларусі. Нам жа застаецца чакаць, а нецярплівым—рыхтаваць самы вялікі кошык для тых яблыкаў... Кіслых ці салодкіх!

**СВАБОДА ПЕРАМЯШЧЭННЯ У
ЛІЧБАХ 1991 ГОДА**

872 тысячы грамадзян Рэспублікі Беларусь з рознымі мэтамі выязджалі за мяжу. У тым ліку выдана 384,6 тысячы замежных дакументаў для турыстаў, 88,8 тысячы ездзілі па службовых справах, 372,6 тысячы атрымалі дазвол на выезд па прыватных справах, аформлена 252,6 тысячы прыватных запрашэнняў на ўезд у рэспубліку.

Статыстыка выездаў на пастаяннае жыхарства (з улікам дзяцей да 18 гадоў): 1988— 3 264, 1989 — 14 676, 1990 — 34 195, 1991 — 22 005.

ФЕСТИВАЛЬ ХАРЭАГРАФІЧНАГА МАСТАЦТВА

У Дзяржаўным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета Рэспублікі Беларусь адбылося адкрыццё Першага міжнароднага фестывалю харэаграфічнага мастацтва «Я люблю балет». У ім прымалі ўдзел прызнаныя майстры балета і прадстаўнікі харэаграфічных вучылішчаў краін СНД, Германіі, Італіі, Швейцарыі, Нідэрландаў, Канады, Японіі. Адкрылі фестываль навушчыцы Дзяржаўнага харэаграфічнага вучылішча Рэспублікі Беларусь. У фазе тэатра гледачы маглі пазнаёміцца з выступаўкамі беларуска-

га шкла і «Уражанне аб беларускім балете» вядомай нямецкай мастачкі Інгрыд Шлар.
НА ЗДЫМКАХ: сярод ганаровых гасцей фестывалю — народны артыст Махмуд ЭСАМБАЕВ; па-дэ-дэ з балета «Лебядзінае возера» выконваюць артысты балета ДАВТА РБ лаўрэаты Міжнароднага незалежнага конкурсу артыстаў балета імя С. Дзягілева Кацярына ФУРМАН і Веньямін ЗАХАРАУ.

Фота Ю. ПАУЛАВА.

**НАЦЫЯНАЛЬНЫ ДУХ—
НЕ МІСТЫКА**

[Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.]

больш шчыльнай сувязі з Бацькаўшчынай, а таксама з беларускімі арганізацыямі па-за яе межамі.

Клубнае існаванне сябе вычарпала, людзі сталі адчуваць незадавальненне, бо яны хацелі рабіць штосьці канкрэтнае і карыснае не ў будучыні, а ўжо зараз. Акрамя таго, апошнім часам у Расіі і ў Маскве, у першую чаргу, актывізавалася дзейнасць расійска-шавіністычных вялікадзяржаўных колаў. Спекулюючы на катастрофічным зніжэнні ўзроўню жыцця, гэтыя сілы могуць лёгка прыйсці да ўлады. Не дзіўна таму, што дзейнасць розных нацыянальных арганізацый у Маскве выклікае ўсё большую падазронасць, тым больш — арганізацый беларускіх (беларусаў тут мала хто лічыць асобным народам, які мог бы існаваць без Расіі). Нам чыняцца розныя перашкоды, напрыклад, ужо больш як чатыры месяцы падалі дакументы на рэгістрацыю статута «Пагоні», але пад прыкрыццём розных надуманых прычынаў рэгістрацыя зацягваецца на неакрэслены тэрмін. А рэгістрацыя між тым — адна з асноўных умоў нашай практычнай дзейнасці.

Усё гэта і прымушала нас шукаць іншыя накірункі работы.

Першым, хто адгукнуўся на наш заклік аб кантактах з замежных арганізацый, было згуртаванне беларуска-амерыканскай моладзі з Нью-Йорка. Мы пачалі перапісвацца, і ёсць надзея, што нашае сяброўства будзе моцным і ўзаемакарысным.

Калі сябры «Пагоні» наведваюцца ў Беларусь, то сустракаюцца з прадстаўнікамі розных маладзёжных арганізацый. Такім чынам, мы маем сувязі і ўжо пачынаем супрацоўнічаць з «Выбранецкімі шытамі», згуртаваннем беларускіх студэнтаў, хаўрусам беларускамоўных студэнтаў універсітэта, Інстытутам сучасных ведаў пры БДУ, нават з беларускімі скаўтамі.

Супрацоўніцтва пакуль што праяўляецца ў абменах: мы запрашаем іх на свае імпрэзы, яны нас — на свае. Абменьваемся літаратурай, інфармацыяй. На большае не хапае сродкаў: згуртаванне пакуль што не зарэгістраванае і не можа афіцыйна адкрыць «сваю камерцыю».

Ёсць зараз адзін, бадай што, самы важны накірунак для сумесных дзеянняў — гэта неабходнасць аб'яднання ды ўзмацнення беларускага маладзёжнага руху. Незалежны маладзёжны рух, які ўзнік пасля развалу праяарытнага камуністычнага саюза моладзі, зараз разрознены і вельмі сла-

бы. Большасць арганізацый не налічвае нават і 30 асобаў. Многія з іх спачатку ставяць перад сабой добрыя мэты, жадаюць іх рэалізаваць, а потым — распадаюцца, бо няма сродкаў і элементарнай падтрымкі з боку афіцыйных уладаў. На маю думку, маладзёжны рух павінен аб'яднацца, каб на самым вышэйшым узроўні, у тым ліку заканадаўчым, уплываць на маладзёжную палітыку дзяржавы, падтрымліваць незалежны беларускі маладзёжны рух.

ЗБММ «Пагоня» мае праграму па адраджэнню гэтага руху, адзін з першых пунктаў праграмы — стварэнне лігі беларускай моладзі. Мэта лігі: садзейнічаць развіццю тых арганізацый, якія спрыяюць патрыятычнаму і гуманістычнаму выхаванню, асветніцкай дзейнасці, прапагандуюць хрысціянскую мараль, распаўсюджваюць каштоўнасці нацыянальнай культуры і гісторыі, пашыраюць кантакты з моладдзю іншых краін. Дарчы, у лігу павінны мець магчымасць уваходзіць і тыя маладзёжныя арганізацыі, якія існуюць за мяжой (у Расіі, ЗША, Канадзе і інш.).

Арганізацыйная будова мяркуецца прыкладна такая ж, як у Канфедэрацыі беларускіх суполак, з якой у свой час стварыўся хрыбет адраджэнскага руху.

Многія з тых, хто раздзяляе ў гэтым нашыя погляды, ужо зараз хацелі б пачаць штосьці рабіць. Але мы пакуль што нічога не пачынаем, бо няма яшчэ адпаведных для гэтага умоў. Таму мы яшчэ шырока не аб'яшчалі пра наш праект. Сустрэкаемся і з перашкодамі. Спачатку праблема была такая: трэба было знайсці і згуртаваць энергічных і адданных ідэй людзей на Беларусі, бо адна «Пагоня», канешне, не здолела б выканаць гэтую складаную справу. Даволі хутка людзі знайшліся, і адразу ўзнікла праблема матэрыяльнага забеспячэння ўсяго праекта. Мы пачалі шукаць супрацоўніцтва ў гэтай сферы, чым займаемся і цяпер. Пакуль што ўсё тут звязана з вялікімі цяжкасцямі, але мы не страчваем аптымізму.

Зараз нечакана для нас пачынае шкодзіць справе былі камсамол. Нядаўна яны правялі свой з'езд, на якім вырашылі змяніць назву: раней называліся ЛКСМБ (Ленінскі Камуністычны Саюз Моладзі Беларусі). Першыя два словы яны з лёгкасцю скасавалі і сталі называцца СМБ (Саюз Моладзі Беларусі). Усё вельмі проста. І заклікаюць моладзь зноў ісці да іх, пад новую шыльду.

Андрэй АЛЕШКА,
старшыня Управы
ЗБММ «Пагоня».

ЛІСТКІ З КАЛЕНДАРА

21 красавіка, аўторак

ГРЫНЕВІЦКІ КАСЦЁЛ
ФРАНЦЫСКАНЦАЎ

Манументальны мураваны храм у Грыневічах (Свіслацкі раён) — выдатны помнік архітэктуры барока, яго завяршальнай стадыі развіцця. Збудаваны ў 1792 годзе манахамі ордэна францысканцаў, якія абмежавалі свой прыстанак мураванай агароджай з брамай. Будынак спланаваны па рымска-каталіцкаму канону ў выглядзе трохнефавай базілікі. Майстры барока імкнуліся асноўны архітэктурна-дэкаратыўны акцэнт стварыць на галоўным фасадзе будынка, які тут выступае пукатай, насычанай пластыкай сцяной — лапаткі, нішы, прафіліроўкі. За высокай пласцінай галоўнага фасада схаваны «карабель» храма, які характарызуецца буйнамаштабнасцю, аскетызмам дэкарацыі, масіўных архітэктурных аб'ёмаў. У інтэр'еры пануе перспектыва цэнтральнага высокага падоўжнага нефа, перакрытага цыліндрычным скляпеннем і асветленага высока ўзнятымі вокнамі. Галоўны шлях да алтара падкрэслены прыцемкам нізкіх бакавых нефаў, аддзеленых буйнымі аркадамі і перакрытых плоскай столлю. На магутнай аркадзе пры ўваходзе пакоіцца прасторная галерэя хораў, прызначаных для

аргана — абавязковага музычнага атрыбута каталіцкай абраднасці. Як і знадворку храма, яго інтэр'еры дэкор заснаваны на спалучэнні вертыкальна працягнутых пілястраў і бягучых уздоўж сцен складана прафіляваных карнізаў. З ганеннем на каталіцызм у мінулым стагоддзі касцёл у 1870 годзе быў пераасвячоны ў праваслаўную царкву. У выніку ў архітэктуры барочнага будынка з'явіліся элементы старажытнарускага дойлідства — кілепадобны шчыт над фронтальным фасадом і такія ж абрамленні акон.

А. КУЛАГІН.

27 красавіка, панядзелак

ХАХУЛЯ ЗВЫЧАЙНАЯ

Хахуля — вельмі цікавы, своеасаблівы звярок. Нідзе, акрамя нашай краіны, ён не сустракаецца. Продкі хахулі жылі каля 30 мільёнаў гадоў таму назад разам з мамантамі і насарогамі. Але тыя вымерлі, а гэты звярок захваўся да нашага часу. Хахуля — «сваячка» насякомаедных: вожыка, крата, землярыкі. У яе прыгожае, густое бліскавае футра і вельмі шчыльны і мяккі падшэраст. Спінка хахулі шэравата-бурая, брушка серабрыста-бялява. Даўжыня цела да 22 сантыметраў, маса 400-450 грамаў. Выцягнутая галава заканчваецца рухомым хабатком. Вочкі маленькія, і бацьчы звярок дрэнна, а таму выцягнуты хабаток, дзякуючы нюху і адчувальнасці, іграе важную ролю. Усё жыццё хахулі звязана з вадой, таму не выпадкова гэтага звярка называюць яшчэ вадзяной землярыкай. Звярок жыве ў азёрах, старых рэчышчах, рэках з добра развітой вадзяной расліннасцю. Робіць сабе нору, уваход у якую знаходзіцца пад вадой. Звычайна плавае каля днішча, рыецца ў глеі, вышукваючы п'явак, смаўжоў, лічынак, чарвякоў. Хахуля актыўная круглы год, вясной і восенню прыносіць ад двух да пяці дзіцянят. Маладыя звярыкі ва ўзросце 4—5 месяцаў пакідаюць нору бацькоў і пачынаюць весці самастойнае жыццё.

Хахуля, каштоўны пушны звярок, зараз амаль знішчана, хаця яшчэ сотню гадоў таму была самым звычайным, распаўсюджаным звярком у Беларусі. У апошні час яе двойчы завозілі з Халёрскага запаведніка, натуральнага рэзервата, і выпускалі ў рэчышча Сожа і Пцічы. У невялікай колькасці звярок сустракаецца ў нізоўі ракі Пціч і ў пойме Прыпяці. Перад вучонымі стаіць задача — выявіць, дзе і ў якой колькасці яшчэ захавалася хахуля на тэрыторыі Беларусі. Кожнае паведамленне аб сустрэчы з гэтым рэдкім звярком мае вялікую цікавасць і важнасць.

А. КУРСКОЎ.

Вясна ў Белавежы.

Фота В. БАСЬКО.

ВАС ШУКАЮЦЬ СВАЯКІ
І ЧАКАЮЦЬ

Шукаюцца сваякі КАРЧЭУСКОЙ (ЖУК) Ксеніі Дзямянаўны — ТАРАСЮК Іван, яго жонка Вольга і іхні сын Рыгор, якія пакінулі Беларусь яшчэ да Кастрычніцкай рэвалюцыі.

Да 1959 года з імі вялася перапіска па адрасах:

USA
John Tarasuk,
3454 Caniff Ave.
Hamtramck, Mich.

USA
J. Tarasuk
5611 Caniff
Detroit 12, Mich.

Усе спробы аднавіць сувязь у 1990 годзе не ўвянчаліся поспехам. Калі хто-небудзь ведае пра сям'ю Тарасюкоў, іх дзяцей і ўнукаў просім паведаміць у рэдакцыю ці на адрас:

Рэспубліка Беларусь,
212027, г. Магілёў, бульвар
Непакораных, д. 5, кв. 10.

ЛІСОУСКАМУ Мікалаю Леанідавічу.

НА ЗДЫМКУ: ІВАН ТАРАСЮК з жонкай Вольгай і сынам Рыгорам.

МАТОХ Марына Мікалаеўна (на здымку) 1927 года нараджэння шукае свайго роднага брата МАТОХА Мікалая Мікалаевіча. Ён нарадзіўся ў 1912 годзе ў горадзе Тураве Гомельскай вобласці.

Прашу ўсіх, хто што-небудзь ведае пра МАТОХА Мікалая, яго дзяцей ці ўнукаў, адгукнуцца на адрас:

Рэспубліка Беларусь,
220095, г. Мінск, вул. Пляханава, дом 58, корпус 1,
кватэра 50.

МАТОХ Марыне Мікалаеўне.
НА ЗДЫМКУ: Марына МАТОХ.

СПОРТ

ФІЗКУЛЬТУРНАЯ
АКАДЭМІЯ

2 красавіка Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь прыняў пастанову аб пераўтварэнні Інстытута фізічнай культуры (у Мінску) у Акадэмію фізічнага выхавання.

Слаўная біяграфія ў гэтай ВНУ. Інстытут быў утвораны ў 1937 годзе. За гэты час тут падрыхтавана звыш 15 тысяч спецыялістаў: трэнераў, педагогаў, інструктараў. Асабліва праявілі сябе выхаванцы інстытута на Алімпійскіх гульнях, першынствах свету і Еўропы. Назавём толькі некалькі імён, якія ведае спартыўная планета: Уладзімір Камінскі, Алена Бялова, Уладзімір Парфяновіч... 500 выпускнікоў маюць званне заслужаных трэнераў Беларусі і былога Саюза.

І вось цяпер новая старонка ў слаўным летапісе.

— Перад нашай акадэміяй адкрываюцца вялікія магчымасці, — адзначыў яе прарэктар прафесар В. Марозаў. — У структуры акадэміі ствараюцца новыя інстытуты: настаўніцкі, трэнёрскі і іншыя. Праблемная лабараторыя пераўтвараецца ў навукова-даследчы інстытут з канструктарскім бюро, эксперыментальнай вытворчасцю спортыўнага абсталявання, а таксама друкарскім цэхам.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

ЗАСНАВАЛЬНІК:

Беларускае таварыства па сувязях з сучаснікамі за рубяжом (таварыства «Радзіма»).

НАШ АДРАС:

220600, МІНСК, ПРАСПЕКТ
Ф. СКАРЫНЫ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80,
33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Пазіцыя рэдакцыі і аўтараў, матэрыялы якіх друкуюцца на старонках «Голас Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Газета аддрукавана ў друкарні
«Беларускі Дом друку»
Індэкс 63854. Зак. № 787.

П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12